

Haminan kaupunki, kaavoitus
PL 70 49401 HAMINA
kirjaamo@hamina.fi

Suomen luonnonsuojeluliiton Kaakkois-Kymen yhdistys
ry c/o Kirsi Niskanen
Pappilankatu 8 49400 Hamina
liekopuu@gmail.com

Asia: Hillonlahden pohjoispuolisten alueiden asemakaavamuutos (vaihe II) -luonnos

Suomen luonnonsuojeluliiton Kaakkois-Kymen yhdistys ry on tutustunut Haminan kaupungin tilaamaan ja Rambolin laatimaan Hillonlahden pohjoisosien asemakaavan vaiheen II muutoksen luonnokseen. Yhdistys toteaa, että suunnitteilla oleva asemakaava ei saa vaarantaa alueella olevia merkittäviä luontoarvoja eikä heikentää Hillonlahden veden laatua.

Asemakaavan toteutuminen esitetyn kaltaisena tuhoaa lopullisesti luontoarvoiltaan korvaamattoman Hillonlahden rantoineen. Hillonlahden viimeinen luonnonranta muuttuu louhepenkaksi. Myös alueen viimeiset ikiaikaiset kallioalueet, Savilahdenvuori ja Petkelvuori, sekä alueen viimeinen luonnonranta, upea Matinsaaren kallioinen ulkoilualue / lähiluontokohde menetetään Paksuniemeen johtavan liikenneväylän sekä teollisuusalueen vuoksi. Samalla menetetään monen uhanalaisen ja vaarantuneen eläin- ja kasvilajin elinympäristöt lopullisesti.

Mielestämme kaavaluonnos rikkoo räikeästi luonnonsuojelun ja kestävän kehityksen periaatteita, joihin Haminan kaupunki on sitoutunut, sekä asukkaiden oikeuksia lähiluontoon ja sen myötä terveelliseen ja turvalliseen elinympäristöön. Vuosien, jopa vuosikymmenten kaivosluokan louhinta ja vaarallisia kemikaaleja valmistavan / varastoivan kemianteollisuuden sijoittaminen asutustaajaman takapihalle ei vastaa käsitystämme ympäristöä ja asukkaita kunnioittavasta kaavoituksesta, kun samalla menetetään valtakunnankin mitataavassa merkittävät luonnonympäristöt ja viimeiset vapaat luonnontilaiset merenranta-alueet. Teollisuusalueita on tarpeen vaatiessa mahdollista rakentaa myös esimerkiksi moottoritien varteen, kuten muualla on tapana.

Kaavaluonnos herättää lukuisia kysymyksiä sekä perustellun huolen Hillon, Poitsilan ja Summan arvokkaan lähiluonnon säilymisestä. Kaavaselostuksessa on esitetty suunnittelualueelle teollisuusalueita (T/kem-1, T-1 n. 70 ha), energiantuotantoalueita (ET), liikenneväyläalueita (LT, LRS), suojaviheralueita

(EV, EV-1) sekä vesialueesta täytettävää satamatoimintojen alueita (LS noin 11 ha). Hankealue on pinta-alaltaan lähes 130 hehtaaria ja louhittava massa 4 miljoonaa kuutioita.

- Kaavaluonnos, kuten voimassa oleva asemakaavakin, on Haminan keskeisten alueiden yleiskaavan vastainen. Yleiskaavaan merkitylle suojaviheralueelle (SV) on merkitty teollisuusalueita sekä paikoin jo rakennettu johto- ja putkialueita teineen. *”Yleiskaavan keskeiset periaatteet tulee ottaa huomioon asemakaavaa laadittaessa tai muutettaessa. Yleiskaava on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamaksi oikeusvaikutteiseksi yleiskaavaksi.”*
- Vesi- ja viemäriputkialue on rakennettu asemakaavassa luo-1 ja luomerkityille alueille asemakaavan sekä maankäyttö- ja rakennuslain vastaisesti. Putkilinjan päälle on myös rakennettu tie sekä pumppaamo. Putkilinja on merkitty asemakaavaluonnokseen, mutta kaava ei ole vielä voimassa eikä kaavaan suunnitellulle suojaviheralueelle voi lain mukaan rakentaa johtoalueita, teitä ja rakennuksia. *”SV- SUOJAVIHERALUE: Alueella on ylläpidettävä kasvustoa, joka on paikalle luonteenomaista, kestää ympäristön rasisusta ja vaimentaa ympäristön häiriötekijöiden kulkeutumista alueelta toiselle. Alueelle saa sijoittaa meluvalleja, meluaitoja ja muita rakenteita, jotka suojaavat viereisiä alueita liikenteen tai muun toiminnan aiheuttamilta haitoilta.”*
- Kaavaluonnoksesta on myös tarkoituksella jätetty pois lukuisia asemakaavaan merkittyjä luo- ja luo-1 alueita sopivasti T-1 alueiden kohdalla. Alueen merkitseminen teollisuusalueeksi ei poista sieltä merkittäviä luontoarvoja vaan merkinnät tulee säilyttää asemakaavassa vastakin ja ottaa huomioon jos ja kun aluetta ruvetaan rakentamaan. Tämä koskee myös Tuike Oy:n tonttia, jossa liito-oravan elinympäristöä on kaavan ja lain vastaisesti tuhoutunut joko vahingossa tai tarkoituksella.
- Huomion kiinnittää täytettävän alueen sijainti suhteessa suojaviheralueeseen: mitä merkitystä on suoja-alueella, jos luonnontilainen ranta-alue on suunniteltu täytettäväksi ja siten tuhottavaksi? Tiedotustilaisuudessa kerrottiin, että rantaa ja Hillonlahtea ei ole tarkoitus täyttää, mutta kaavaselostuksessa tästä kuitenkin mainitaan ja selostuksen mukaan kaavaan sisältyy 11 hehtaaria LS- alueen täyttöä.
- Vesialueen täyttö tuhoaa sekä rannan kasvillisuuden ja biotoopit että vedenalaisen luonnon. Koska luonnonvaraiset elinympäristöt ovat suurelta osin kadonneet ja edelleen häviämässä vauhdilla koko maapallolta, pitää kaikkea luonnonympäristöihin kohdistuvia uhkia pitää merkittävänä eikä niitä tulisi sallia. Hillonlahden rannat edustavat sellaisia biotooppeja, joissa voi olettaa elävän mm. tiukasti suojeltuja sudenkorentolajeja:

täplälampikorentoa (*Leucorrhinia pectoralis*), lummelampikorentoa (*Leucorrhinia caudalis*) ja idänkirsikorentoa (*Sympecma paedisca*). Näitä lajeja on tavattu vastaavilla biotoopeilla Haminan seudulla. Lajien metapopulaatiodynamiikkaan kuuluu, ettei lajin yksilöitä ole jatkuvasti kaikilla mahdollisilla elinympäristölaikuilla, mutta nämä laikut ovat silti elintärkeitä lajin säilymiselle pitkällä aikavälillä. Siksi lajeille sopivia elinympäristöjä tulee säilyttää, vaikka lajia ei tavattaisi näin lyhyellä ajalla tehdyissä kartoituksissa.

- Rannan täyttö hävittää myös ruovikkoisen ranta-alueen lintujen pesä- ja ruokailupaikat. Alueella pesii useita vesilintulajeja. Monien vesilintujen tilanne on huono Suomessa. Alueella elää myös erittäin uhanalainen nokikana. Nokikana näyttää Haminan ympäristössä runsaalta, mutta on valtakunnallisesti luokiteltu erittäin uhanalaiseksi. Siksi Haminan täytyy tuntea erityistä vastuuta ja kunniaa lajin säilyttämisestä alueellaan. Kysymme myös, onko luvattu linnustoselvitys vuodelta 2020 saatavilla.
- Alueella elää Suomen erityisvastuulaji liito-orava (selvitys vuodelta 2020). Sen elinpiirin hävitys on kielletty. Kaavasuunnitelmassa nähdään kuitenkin, että tämä elinpiiri sekä liito-oravan kulkuyhteys on jäämässä teollisuusalueen T2 itäosan alle. Tätä ei voida hyväksyä. Liito-orava ei selviä puustoa ”kehittämällä”, kuten kaavaselostuksessa suunnitellaan, vaan puustoa säästämällä. Voimassa olevaan asemakaavaan merkittyä liito-oravan elinaluetta on jo tuhoutu kaavaluonnosalueen länsipuolella, Tuike Oy:n tontilla, joko vahingossa tai tahallaan. Muutamia puita on suojattu, mutta elinpiiri on pääosin menetetty. Liito-oravan elinpiiriä on heikennetty myös kaivamalla putkilinja suoraan liito-oravan elinpiiriin poikki ja rakentamalla päälle tie ja pumppaamo. Kun viereinen satamaraidealue kunnostetaan raidekäyttöön tai louheen ajoin, kuten tiedotustilaisuudessa kerrottiin, ja Savilahdenvuori louhitaan ja tasataan, koko suojaviheralue on menetetty. Tätä emme voi hyväksyä.
- Louhittavaksi aiottu Savilahdenvuori on suurelta osin luonnontilainen tai sisältää luonnontilaisuuden piirteitä. Siellä on esimerkiksi varjoisia louhikoita, jyrkänteitä, vanhoja puita, avokalliota ja keloja. Savilahdenvuorella sijaitsee mm. luonnonsuojelulain 42 §:n tarkoittama, koko maassa rauhoitetun valkolehdokin esiintymä. Esiintymän tuhoamiseksi haetaan poikkeuslupa. Louhinnalla ja tasauksella tuhotaan pysyvästi myös lukuisien muiden kasvi- ja eläinlajien elinympäristö.
- Hillonlahdella tavataan erittäin arvokkaita vedenalaisia näkinpartaiskasvustoja, joista Suomella on erityisvastuu EU:n direktiivin perusteella sekä uposkasvivaltaisista pohjia, jotka on biotooppina määritetty Suomessa vaarantuneeksi. Määrältään ja pinta-alaltaan kaivosluokan louhinta uhkaa näitä molempia, sillä kiintoainekuormitus ja louhinnasta aiheutuvat

typen päästöt lisäävät kasvi- ja levämassaa ja heikentävät uopkasvien elinmahdollisuuksia, vaikka kasvustot eivät olisikaan aivan täyttöalueen tuntumassa. Järviruokomassan määrän lisäys haittaa myös rantaviivalla kasvavan suolapungan elämää. Savilahdenvuorelta louhitaan massoja 2,5 miljoonaa kiintokuutiota ja hankealueen itäpuolelta Petkelvuorelta 1,5 miljoonaa kiintokuutiota eli yhteensä 4 miljoonaa kiintokuutiota.

”Louhinnan myötä lisääntyvien hulevesien mukana pintavesiin mahdollisesti päätyvä kiintoaineskuormitus sekä räjähdysaineista peräisin olevan typhen kuormitus kohdistuu Hillonlahteen. Hillonlahti on ympäristönä jo lähtökohtaisesti voimakkaasti ihmistoiminnan muokkaamaa, mutta alueella esiintyy huomionarvoisia vesiluontotyyppisiä ja kasvilajistoa, erityisesti suolapungan neljä tunnettua esiintymää Putviikin pohjan ja Saunasaaren alueilla.” Summanjoen tuomaan typpimäärään vertaaminen ei auta Hillonlahtea.

- Hillonlahden itäpäähän kosteikkoalue ja samalla uhanalaisen viitasammaikon elinympäristö vaarantuu ranta-alueen täyttöjen ja rakentamisen seurauksena.

Luonnonarvoiltaan merkittävien, korvaamattomien kallioalueiden louhinnalle ja luonnoiltaan ainutlaatuisen Hillonlahden täyttämiseksi ei ole mielestämme järkeviä perusteita. Hankkeen perustelut ovat lähes suora kopio Paksuniemen hankkeen perusteluista eli tarvitaan lisää tonttimaata, kenttäaluetta, tiestöä jne. kasvavan satamanosan ja teollisuuden tarpeisiin. Kuitenkin Paksuniemi on vuosienkin jälkeen autiona sepelikenttänä ja muhkeat silokalliot on iäksi menetetty. Hamina-Kotka satamassa on edelleen reilusti ylikapasiteettia useiden epäonnistuneiden, hiipuneiden ja peruuntuneiden hankkeiden seurauksena. Haminan satamanosassa on myös runsaasti tyhjää kenttää, tonttitilaa ja valmiita suuria rakennuksia täyttämättä.

Suomen Luonnonsuojeluliiton Kaakkois-Kymen yhdistys ry

Lisätietoja:

Kirsi Niskanen puh 0504101420

liekopuu@gmail.com

Raija Seppälä puh 0505294938

mehilaispesa@mehilaispesa.net